

- Lohvinov, P. V. "Finansove vyrivniuvannya terytorii v umovakh detsentralizatsii publichnykh finansiv" [Financial Equalization of Territories in the Context of Decentralization Public Finances]. *Finansy, oblik i audyt*, no. 2 (2015): 80-93.
- Oates, W. E. "On the Theory and Practice of Fiscal Decentralization". *IFIR Working Paper*. 2006. <https://martin.uky.edu/sites/martin.uky.edu/files/IFIR/Pub/ifir-wp-2006-05.pdf>
- Oparin, V., Paientko, T., and Sarnetska, Y. "Internal Tax Competition: Does this Result in Economic and Investment Growth?" *Financial science*, vol. 25, no. 1 (2020): 23-34. DOI: 10.15611/fins.2020.1.03
- Paientko, T. "International Tax Competition and Income Inequality". *Central and Eastern Europe in the Changing Business Environment: Proceedings of 20th International Joint Conference*. Prague, Czech Republic; Bratislava, Slovakia, 2020. 207-220.
- Pysmennyi, V. V., and Palats, Kh. P. "Suchasni vykylyky systemy finansovoho vyrivniuvannya terytorii: dosvid Ukrainy i skandinavskykh krain" [Current Challenges of the System of Financial Equalization of Territories: The Experience of Ukraine and the Scandinavian Countries]. *Visnyk Zaporizkoho natsionalnoho universytetu. Seriya «Ekonomiczni nauky»*, no. 3 (2014): 112-122.
- Ruggeri, G. C., and Howard, R. "On the Concept and Measurement of Vertical Fiscal Imbalances". *SIPP Public Policy Paper*. 2001. <https://ourspace.uregina.ca/bitstream/handle/10294/6658/SIPP%20Public%20Policy%20Papers%2006.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Sato, M. "Fiscal Externalities and Efficient Transfers in a Federation". *International Tax and Public Finance*, no. 7 (2000): 119-139. DOI: <https://doi.org/10.1023/A:1008709203069>
- Shah, A. *The Reform of Intergovernmental Fiscal Relations in Developing and Emerging Market Economies*, vol. 23. Washington, D. C.: The World Bank. Policy and Research Series, 1994.
- Shankar, R., and Shah, A. "Regional Income Disparities and Convergence: Measurement and Policy Impact Evaluation". In *Macro Federalism and Local Finance*. Washington, D. C.: The World Bank, 2008.
- Villaverde, J., and Maza, A. "Measurement of Regional Economic Disparities, United Nations University – Comparative Regional Integration Studies". In *UNU-CRIS Working Papers W-2009/12*. Brugge, 2009.
- Walter, D. M. "The Nation's Growing Fiscal Imbalance". U. S. Government Accountability Office, 2004. <http://www.gao.gov/cghome/fsimb/csisfiscalimbalance.pdf>
- Yushko, S. V., and Mostova, L. Yu. "Horizontalni fiskalni dysbalansy ta pidkhody do yikh likvidatsii: ukrainskyi dosvid" [Horizontal Fiscal Imbalances and Approaches to Their Elimination: Ukrainian Experience]. *Finansovokredytna systema: vektor rozvytku dlia Ukrainy*. Uzhhorod, 2015. 425-429.

УДК 336.71
JEL: G21; G28; G29

ПОШТОВИЙ БАНК В УКРАЇНІ: НЕОБХІДНІСТЬ І РИЗИКИ СТВОРЕННЯ

©2021 ГЛАДКИХ Д. М.

УДК 336.71
JEL: G21; G28; G29

Гладких Д. М. Поштовий банк в Україні: необхідність і ризики створення

Метою статті є обґрунтування доцільності створення спеціалізованого поштового банку в Україні, визначення переліку пов'язаних із цим ризиків та можливих напрямів їх зниження. Визначено ключові ризики, що стоять на перешкоді створення поштового банку в Україні: ризик відсутності повноцінного контролю напрямів інвестування акумульованих вкладів населення з боку НБУ; ризик ліквідності; ризик недотримання поштовим оператором економічних нормативів, які є обов'язковими для банківських установ; ризик дефіциту капіталу; ризик неможливості підтримки поштового оператора рефінансуванням; ризик масового зняття вкладів клієнтами; ризик недостатньої компетенції працівників «Укрпошти» щодо дотримання вимог фінансового моніторингу; ризики, пов'язані з інкасацією великих сум готівки; ризик подальшого зростання частки державних установ на ринку банківських послуг; ризик дефіциту коштів для закриття угоди про купівлю «Укрпоштою» вже працюючого банку. Запропоновано можливі напрями мінімізації зазначених ризиків, зокрема: імплементація ключових елементів успішного досвіду роботи на ринку банківських послуг АППБ «Аваль»; визначення як цільового сегмента клієнтів нового поштового банку пенсіонерів, які на сьогодні є клієнтами поштових відділень, а основою його ресурсної бази – майбутні пенсійні та поточні рахунки фізичних осіб; використання «Укрпоштою» так званої «агентської» моделі надання фінансових послуг; об'єднання «Укрпошти» та «Ощадбанку» в державний «Поштовий банк»; розробка переліку ключових показників ефективності працівників і відділень нового поштового банку; розробка переліку заходів, спрямованих на суттєве підвищення рівня кваліфікації персоналу відділень «Укрпошти»; встановлення POS-терміналів та платіжних терміналів у всіх поштових відділеннях, розташованих у сільській місцевості; встановлення для нового поштового банку індивідуальних економічних нормативів на період його повноцінної адаптації до діяльності на ринку банківських послуг.

Ключові слова: банк, поштовий банк, «Укрпошта», НБУ, ризики.

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2021-6-228-234>

Табл.: 2. Бібл.: 13.

Гладких Дмитро Михайлович – доктор економічних наук, доцент, головний консультант відділу економічної стратегії, Національний інститут стратегічних досліджень (вул. Пирогова, 7а, Київ, 01030, Україна)

E-mail: dgladkikh@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5276-5521>

Hladkykh D. M. Postal Bank in Ukraine: The Need and Risks of Creation

The article is aimed at substantiating the feasibility of creating a specialized postal bank in Ukraine, to define the list of related risks and possible directions for their reduction. The following key risks that hinder the establishment of a postal bank in Ukraine are identified: risk of lack of full control over the directions of investment of accumulated deposits of the population on the part of the NBU; liquidity risk; risk of non-compliance by the postal operator with economic standards that are mandatory for banking institutions; risk of capital deficit; risk of inability to support the postal operator with refinancing; risk of mass withdrawal of deposits by customers; risk of insufficient competence of «Ukrposhta» employees to comply with the requirements of financial monitoring; risks associated with the collection of large amounts of cash; risk of further growth of the share of the State-owned institutions in the banking market; risk of shortage of funds to close the agreement on the purchase of «Ukrposhta» by an already operating bank. Possible directions of minimization of these risks are proposed, in particular: implementation of key elements of successful experience in the banking services market of JSPPB «Aval»; defining as the target segment of clients of the new postal bank of the pensioners, who are currently customers of post offices, and as the basis of its resource base – the future pension and current accounts of individuals; use by «Ukrposhta» of the so-called «agency» model of financial services provision; association of «Ukrposhta» and «Oschadbank» into the State-owned Postal Bank; development of a list of key performance indicators for employees and branches of the new postal bank; development of a list of measures directed towards significantly improving the level of qualification of personnel of «Ukrposhta» branches; installation of POS-terminals and payment terminals in all post offices located in rural areas; establishment of individual economic standards for the new postal bank for the period of its full adaptation to activities in the banking market.

Keywords: bank, postal bank, «Ukrposhta», NBU, risks.

Tabl.: 2. **Bibl.:** 13.

Hladkykh Dmytro M. – D. Sc. (Economics), Associate Professor, Chief Consultant of the Department of Economic Strategy, The National Institute for Strategic Studies (7a Pyrohova Str., Kyiv, 01030, Ukraine)

E-mail: dgladkikh@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5276-5521>

На тлі тривалої стагнації фінансової системи України загалом актуалізуються проблеми, пов'язані з необхідністю модернізації та подальшого розвитку банківського сектора економіки, створення спеціалізованих кредитних установ, зокрема з необхідністю створення поштового банку.

Проблеми розвитку фінансової системи України досліджуються у працях В. М. Гейця [4], О. С. Власюка [3], І. О. Лютого, П. А. Мороза [8] та багатьох інших фахівців. Дослідженню основних проблем банківського сектора присвячені роботи О. В. Дзюблюка [5], С. В. Науменкової, В. І. Міщенко [10], Т. С. Смовженко [11] та інших науковців. Банківська та грошово-кредитна безпека як складові елементи механізму забезпечення фінансової безпеки держави є об'єктами досліджень О. І. Барановського [1], В. П. Загарія [6], В. В. Коваленко [7] та інших фахівців. Проте гостро дискусійною та не до кінця вирішеною залишається проблема доцільності створення спеціалізованого поштового банку й оптимального механізму його подальшого функціонування.

Метою статті є обґрунтування доцільності створення спеціалізованого поштового банку в Україні, визначення переліку пов'язаних із цим ризиків і можливих напрямів їх зниження.

Банківська система України, виходячи з економічних мотивів, пов'язаних зі зміною попиту на банківські послуги в різних регіонах, рівня навантаження на персонал, міркувань щодо підвищення ефективності останніми роками активно скорочувала кількість працюючих відділень – з 15,1 до 7,1 тис. од. протягом 2014–2020 рр. Ця тенденція пов'язана також з автоматизацією банківських операцій та поширенням онлайн-продажу банківських продуктів, що дозволяло оптимізувати мережу та скорочувати «тради-

ційний» банківський персонал (касири, операціоністи, кредитні інспектори, інкасатори, охоронці тощо). Зазначені зміни однаковою мірою торкнулись як державних, так і приватних банківських установ (табл. 1).

Отже, пересічні громадяни дедалі частіше стикаються не лише з неможливістю «швидко та близько» оформити банківський кредит чи розмістити власні заощадження на депозитному рахунку, але й з фізичною неможливістю своєчасно та в повному обсязі сплатити по рахунках за житлово-комунальні та телекомунікаційні послуги й отримати готівку в банкоматі без використання транспорту. Особливо болючою ця проблема є для сільської місцевості, віддалених населених пунктів та окремих регіонів.

Одним із можливих варіантів вирішення проблеми обмеження фізичного доступу населення до банківських послуг в Україні є створення спеціалізованого поштового банку, що має запропонувати клієнтам (перш за все, – фізичним особам) базовий набір роздрібних банківських послуг, що пропонують мережеві банки. Очевидною передумовою реалізації даного проекту є наявність розгалуженої мережі поштових відділень з відповідною інфраструктурою та персоналом, що, на відміну від банківської системи, покриває абсолютну більшість населених пунктів країни.

Згідно з даними звітності Міжнародної поштової корпорації, що характеризує діяльність поштових операторів більш ніж 50 країн світу, у 2018 р. світова поштова індустрія зросла на 5%, при цьому найбільшу частку в прирості її обороту склали фінансові послуги – 46%, що забезпечують у середньому близько 35% доходів поштових операторів [12]. Саме тому останніми роками поштові оператори приділяють значну

Динаміка кількості відділень банків у 2014–2020 рр., на кінець періоду

Банк	Рік							Динаміка, %
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	
АТ КБ «ПриватБанк»	2 910	2 588	2 240	2 243	2 021	1 928	1 717	-41
АТ «Ощадбанк»	4 547	4 164	3 648	3 205	2 630	2 327	1 837	-60
АТ «Укресімбанк»	120	102	83	65	61	60	62	-48
АБ «Укргазбанк»	175	179	231	243	246	250	276	58
Державні банки разом	7 752	7 033	6 202	5 756	4 958	4 565	3 892	-50
Недержавні банки загалом	7 330	4 838	4 114	3 733	3 551	3 437	3 242	-56
Разом по банківській системі	15 082	11 871	10 316	9 489	8 509	8 002	7 134	-53

Джерело: складено за даними НБУ.

увагу саме цьому напрямку діяльності та пропонують послуги, аналогічні банківським.

Процедура перетворення частини поштових операторів на поштові банки активно відбувалася в 1980–90-х рр., коли спеціалізовані поштові банки були утворені в Австрії, Бельгії, Великій Британії, Данії, Нідерландах, Норвегії, Швейцарії, Швеції, Фінляндії, Франції, ФРН (табл. 2).

У 2000-х рр. внаслідок приватизації, корпоратизації та перегляду номенклатури поштових послуг частина поштових банків приєдналася до великих банків. Натомість «класичні» поштові компанії, які не приєдналися до банківських установ, у багатьох (понад 30) країнах припинили своє існування. Отже, у великій кількості країн (51) поштові фінанси є частиною великих універсальних банків, ще у 24 країнах процес корпоратизації триває. Загалом серед 50 провідних банків Європи 9 установ є поштовими банками або фінансовими установами, що включають до свого складу поштові банки [2].

На сьогодні у світі існують такі найбільш поширені моделі поштового фінансового бізнесу [9]:

- ✦ *німецька модель* передбачає симбіоз банку та пошти, при якому остання передає зібрані ресурси в управління банку («Deutsche Postbank» – «Deutsche Post»);
- ✦ *французька модель* передбачає створення фінансової служби пошти, яка виконує банківські функції. Наявність такої служби при Пошті Франції («La Poste») вважається одним із найстаріших прикладів створення структури, аналогічної за своїми функціями поштовому банку;
- ✦ *англійська модель* передбачає створення спеціалізованої структури. У 1861 р. був створений «Поштовий ощадний банк» («Post Office Saving Bank»). Мета його діяльності полягала в наданні допомоги робітникам у накопиченні коштів, а також у забезпеченні державі доступу до боргового фінансування. Пізніше назву

банку було змінено на «Національний ощадний банк», а потім на «Національні заощадження та інвестиції («NS & I»). 100% акцій «NS & I» належать державі.

Прикладом цілком успішного досвіду роботи на українському ринку банківських послуг квазіпоштового банку є діяльність одного з лідерів цього ринку кінця 90-х – початку 2000-х років – акціонерного поштово-пенсійного банку «Аваль», бізнес-модель якого передбачала орієнтацію не лише на корпоративний бізнес (що було притаманно українським банкам на ранньому етапі їх розвитку), але й на швидку розбудову мережі відділень для роботи з населенням, зокрема – пенсіонерами та жителями невеликих населених пунктів. Таким чином, АППБ «Аваль» був не лише поштово-пенсійним банком, але й одночасно «класичним» універсальним банком з розгалуженою мережею відділень. При цьому «Укрпошта» та Пенсійний фонд України на той момент були одними з вір-клієнтів АППБ «Аваль», що отримували значно вищий процентний дохід по залишках на поточних рахунках, ніж «звичайні» клієнти банку.

Одним із важливих кроків на шляху створення в Україні повноцінного поштового банку слід вважати прийняття 19.05.2020 р. Верховною Радою в першому читанні законопроекту № 2788-Д від 04.05.2020 р., згідно з яким «Укрпошта» отримає можливість надавати населенню окремі банківські послуги, у т. ч.:

- ✦ відкриття та ведення поштових рахунків;
- ✦ проведення розрахункових операцій;
- ✦ випуск та обслуговування платіжних карток;
- ✦ здійснення валютнообмінних операцій;
- ✦ залучення коштів фізичних та юридичних осіб;
- ✦ інкасація коштів та перевезення валютних цінностей,

проте не зможе здійснювати кредитні операції.

У такому разі поштовий оператор фактично стане банком і набуде членства у Фонді гаранту-

Динаміка створення поштових банків у Європі

Країна	Оператор платіжних послуг, чий статус закріплений законодавством		Корпорація, яка має банківську ліцензію, є частиною поштової групи або фінансово-банківської групи, що є партнером поштового оператора	
	Рік	Назва	Рік	Назва
Австрія	1884	Postschek und Giroverkehr	1996	PSK Bank, BAWAG-PSK (2005)
Бельгія	1913	Office des Cheques Postaux	1998	Bpostbank (BNP Paribas)
Велика Британія	1968	Girobank (Post Office)	1989	Alliance & Leicester Building Society, Santander Bank
Данія	1920	Postgiro	1991	Girobank, Danske Bank
Нідерланди	1917	Postcheque-en Girodienst	1986	Postbank, ING Bank
Норвегія	1943	Postgiro	1999	Postbanken, DNB
Швейцарія	1906	Postschek- und Giroverkehr	2002 (2014)	PostFinance (2014 – отримав банківську ліцензію)
Швеція	1922	Postgirot	2002	Nordea Bank
Фінляндія	1939	Postisiirto	1989	Postipankki, Danske Bank
Франція	1918	Service des Comptes Courant Postaux (CCP)	2005	Banque Postale
ФРН	1908	Postschek Amt	1989	Postbank, Deutsche Bank

Джерело: складено за даними Світового банку та Експертної платформи НБУ [2].

вання вкладів. Натомість НБУ вважає, що наділяти «Укрпошту» такими повноваженнями є необачним і ризикованим і виступає проти даної ініціативи.

Водночас серед переліку завдань України на 2020 р., що містить План заходів з виконання Угоди про асоціацію між Україною, з одного боку, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії та державами-членами, з іншого боку (згідно з Постановою Кабінету Міністрів України № 1106 від 25.10.2017 р.) було визначено врегулювання процедур надання платіжних послуг, зокрема визначення переліку платіжних послуг і переліку їх надавачів з урахуванням вимог так званої Другої платіжної директиви (Директива ЄС 2015/2366). Відповідно до ч. 1 ст. 1 Директиви 2015/2366 [13] до постачальників платіжних послуг належать поштові відділення, що мають право надавати платіжні послуги відповідно до національного законодавства. Отже, підготовка зазначеного вище законопроекту № 2788-д відбувалася в повній відповідності до стратегічного вектора руху України в напрямку імплементації базових законодавчих норм Європейського Союзу як необхідної передумови вступу України в ЄС у середньостроковій перспективі.

У травні 2021 р. в інформаційний простір надійшла новина про наміри «Укрпошти» купити один із працюючих українських банків, для чого було оголошено тендер на закупівлю послуг компанії-оцінювача. Угоду планується завершити до кінця 2021 р. Відповідно до умов тендера з відбору оцінювача банк,

який збирається придбати «Укрпошта», має належати до групи приватних банків з українським капіталом і мати чисті активи менш як 700 млн грн на початок 2021 р. Це має бути банк з бездоганною діловою репутацією та без проблемного кредитного портфеля. Оскільки «Укрпошта» має власну мережу відділень (близько 11 тис., або в 1,5 разу більше, ніж кількість працюючих в Україні банківських відділень), чисельність відділень банку не є критерієм відбору.

На думку НБУ, купівля «Укрпоштою» вже працюючого банку є значно менш ризикованою операцією, ніж попередній план, а саме: ухвалення закону, який би дозволив пошті надавати банківські послуги без банківської ліцензії.

Аналіз наявної у відкритому доступі інформації про наміри «Укрпошти» здійснити трансформацію в банківську установу через законодавчі зміни або шляхом купівлі вже працюючого банку дає змогу визначити *ключові ризики перетворення «Укрпошти» на банківську установу*, які зводяться до такого:

- ✦ Ризик відсутності повноцінного контролю з боку НБУ напрямів та інструментів інвестування акумульованих поштовим оператором вкладів населення, що формуватиме ризик втрати заощаджень фізичними особами (*у випадку трансформації через законодавчі зміни*).
- ✦ Ризик ліквідності, пов'язаний із можливим використанням вкладів населення для фінансування інших напрямів діяльності поштово-

го оператора (у випадку трансформації через законодавчі зміни).

- ✦ Ризик недотримання поштовим оператором економічних нормативів, які є обов'язковими для банківських установ, проте не є обов'язковими для «Укрпошти» (у випадку трансформації через законодавчі зміни).
- ✦ Ризик дефіциту капіталу, що банки покривають за рахунок власників. Натомість власником «Укрпошти» є держава, яка вже стикалася з необхідністю рекапіталізації великих банків за рахунок емісії ОВДП, що суттєво збільшило обсяг державного боргу (як у випадку трансформації через законодавчі зміни, так і в разі купівлі вже працюючого банку).

Довідково. Збитковість і високий ризик банкрутства ключового системоутворюючого банку країни – ПАТ «Приватбанк» – наприкінці 2016 р. викликав необхідність його рекапіталізації з боку держави на суму близько 155 млрд грн. Загалом же статутний капітал банків з державною участю протягом 2017–2020 рр. був збільшений з 131 до 315 млрд грн.

- ✦ Ризик неможливості підтримки поштового оператора рефінансуванням з боку НБУ, на що, згідно з чинним законодавством, можуть розраховувати лише банки (у випадку трансформації через законодавчі зміни).
- ✦ Ризик так званого bank run – масового зняття вкладів клієнтами (як у випадку трансформації через законодавчі зміни, так в у разі купівлі вже працюючого банку).
- ✦ Ризик недостатньої компетенції працівників «Укрпошти» щодо дотримання діючих вимог фінансового моніторингу, що додатково формуватиме низку ризиків, пов'язаних із ухиленням від сплати податків, тіньювою діяльністю, відмиванням грошей тощо (як у випадку трансформації через законодавчі зміни, так і в разі купівлі вже працюючого банку).
- ✦ Ризики, пов'язані з інкасацією великих сум готівки, досвід якої в поштового оператора наразі відсутній (у випадку трансформації через законодавчі зміни).
- ✦ Ризик подальшого зростання частки державних установ на ринку банківських послуг (як у випадку трансформації через законодавчі зміни, так і в разі купівлі вже працюючого банку).

Довідково. Частка держави в банківській системі України станом на 01.01.2021 р. становила 66% статутного капіталу, 45% власного капіталу, 56% активів, 54% зобов'язань. Відповідно частка банків іноземних банківських груп – 28% статутного капіталу, 37% власного капіталу, 29% активів, 29% зобов'язань. Частка банків з приватним капіталом українського походження – 6% статутного капіталу, 18% власного капіталу, 15% активів, 17% зобов'язань. Надмірна присутність держави в банківському секторі, очевидно,

потребує поступового скорочення шляхом часткової приватизації банків з державною участю, що передбачає зниження частки держави на банківському ринку до 25% у 2025 р.

- ✦ Ризик дефіциту коштів для закриття угоди про купівлю «Укрпоштою» вже працюючого банку, з урахуванням чинних вимог щодо мінімального розміру статутного капіталу та посередніх фінансових показників поштового оператора, адже купівля банку в Україні можлива лише за власні кошти (у випадку купівлі вже працюючого банку).

Довідково. За підсумками 2020 р. прибуток «Укрпошти» склав 185 млн грн. У I кварталі 2021 р. поштовий оператор зафіксував збиток на суму 128 млн грн, але вже у II кварталі 2021 р. чистий прибуток склав 118 млн грн.

ВИСНОВКИ

Аналіз основних ризиків, пов'язаних зі створенням поштового банку в Україні, дає можливість окреслити такі можливі напрями їх зниження:

1. Дослідити та імплементувати ключові елементи (зокрема, перелік функцій, клієнтів і партнерів) успішного досвіду роботи на ринку банківських послуг одного з його лідерів початку 2000-х років – АППБ «Аваль», що був не лише поштово-пенсійним банком, але й одночасно «класичним» універсальним банком з розгалуженою мережею відділень.
2. Визначити цільовий сегмент серед клієнтів нового поштового банку – пенсіонерів, що на сьогодні є клієнтами поштових відділень, а основою його ресурсної бази – майбутні пенсійні та поточні рахунки фізичних осіб.
3. Розробити докладний перелік ключових показників ефективності (Key Performance Indicators – KPI) працівників та відділень нового поштового банку, спрямований на радикальне підвищення ефективності їх мотивації з метою забезпечення прибутковості та зростання капіталізації банку.
4. Розробити перелік заходів, спрямованих на суттєве підвищення рівня кваліфікації персоналу відділень «Укрпошти» з метою їх поступового приведення у відповідність до вимог, що висувуються до працівників «класичних» банків.
5. Розглянути можливість встановлення для нового поштового банку індивідуальних економічних нормативів на період його повноцінної адаптації до діяльності на ринку банківських послуг терміном 3–5 років.
6. Розглянути можливість встановлення POS-терміналів і платіжних терміналів у всіх поштових відділеннях, розташованих у сільській місцевості.

7. Розглянути можливість використання «Укрпоштою» так званої «агентської» моделі надання фінансових послуг, що передбачає продаж банками більшості банківських продуктів через мережу відділень «Укрпошти», що дозволить поштовому оператору отримувати значні додаткові комісійні доходи, натомість всі ризики, пов'язані з банківськими операціями, делегувати банкам-партнерам.
8. Розглянути доцільність об'єднання «Укрпошти» та «Ощадбанку» в державний «Поштовий банк» з подальшим скороченням «дублюючих» відділень без одночасного скорочення клієнтської бази та географічної присутності. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Барановський О. І. Специфіка фінансової безпеки в банківській сфері. *Вісник Національного банку України*. 2014. № 9. С. 17–23.
2. Блінов А. Вижили не всі: що відбувається з поштовими банками у світі // *Економічна правда*. 16.06.2020. URL: <https://www.epravda.com.ua/publications/2020/06/16/661788>
3. Власюк О. С. Фінансова система України: проблеми та пріоритети оздоровлення. *Стратегічні пріоритети*. 2015. № 4. С. 4–15.
4. Геєць В. М. Якісні зміни в економіці України є нагальними. *Вісник Національного банку України*. 2014. № 4. С. 5–9.
5. Дзюблюк О. Соціально-економічні засади суспільної довіри до банківського сектору. *Вісник Тернопільського національного економічного університету*. 2016. № 2. С. 54–69. URL: <http://visnykj.wunu.edu.ua/index.php/visnykj/article/view/688/701>
6. Загарій В. П. Монетарні важелі досягнення фінансової безпеки: досвід розвинених країн. *Бізнес Інформ*. 2014. № 4. С. 400–405. URL: https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2014-4_0-pages-400_405.pdf
7. Коваленко В. В., Гайдуківич В. С. Достатність капіталу банківської системи в умовах циклічного розвитку економіки. *Стратегічні пріоритети*. 2014. № 1. С. 48–58.
8. Лютий І. О., Мороз П. А. Суперечності процесів фінансїалїзації та їх вплив на економічне зростання в Україні. *Економіка України*. 2014. № 4. С. 29–39.
9. Маганов В. В. Формирование и развитие сберегательной инфраструктуры банковской системы в Российской Федерации : дис. ... д-ра экон. наук : 08.00.01. М., 2018. 442 с.
10. Науменкова С. В., Міщенко В. І. Розвиток кредитування у посткризових умовах. *Банківська справа*. 2013. № 1. С. 3–19.
11. Смовженко Т., Багратян Г., Кравченко І. Макроекономічна політика в Україні в 2014–2019 рр.: банківська і фінансова сфери. *Вісник Національного банку України*. 2014. № 10. С. 20–24.
12. IPC Global Postal Industry Report 2019 reveals that e-commerce accounts for more than half of postal industry growth. URL: <https://www.ipc.be/news-portal/general-news/2019/12/13/14/41/ipc-global-postal-industry-report-2019>
13. Directive (EU) 2015/2366 of the European Parliament and of the Council of 25 November 2015 on payment services in the internal market, amending Directives 2002/65/EC, 2009/110/EC and 2013/36/EU and Regulation (EU) No 1093/2010, and repealing Directive 2007/64/EC. URL: <http://data.europa.eu/eli/dir/2015/2366/oj>

REFERENCES

- Baranovskyi, O. I. "Spetsyfika finansovoi bezpeky v bankivskii sferi" [Peculiarity of Financial Security in the Banking Area]. *Visnyk Natsionalnoho banku Ukrainy*, no. 9 (2014): 17-23.
- Blinov, A. "Vyzhyly ne vsi: shcho vidbuvaetsia z poshtovymy bankamy u sviti" [Not Everyone Survived: What Is Happening with Postal Banks in the World]. *Ekonomichna pravda*. June 16, 2020. <https://www.epravda.com.ua/publications/2020/06/16/661788>
- "Directive (EU) 2015/2366 of the European Parliament and of the Council of 25 November 2015 on payment services in the internal market, amending Directives 2002/65/EC, 2009/110/EC and 2013/36/EU and Regulation (EU) No 1093/2010, and repealing Directive 2007/64/EC". <http://data.europa.eu/eli/dir/2015/2366/oj>
- Dziubliuk, O. "Sotsialno-ekonomichni zasady suspilnoi doviry do bankivskoho sektoru" [Socio-economic Principles of Public Confidence in the Banking Sector]. *Visnyk Ternopilskoho natsionalnoho ekonomichnoho universytetu*, no. 2 (2016): 54-69. <http://visnykj.wunu.edu.ua/index.php/visnykj/article/view/688/701>
- Heiets, V. M. "Yakisni zminy v ekonomitsi Ukrainy ye nahalnymy" [Quality Changes in Ukraine's Economy are Urgent]. *Visnyk Natsionalnoho banku Ukrainy*, no. 4 (2014): 5-9.
- "IPC Global Postal Industry Report 2019 reveals that e-commerce accounts for more than half of postal industry growth". <https://www.ipc.be/news-portal/general-news/2019/12/13/14/41/ipc-global-postal-industry-report-2019>
- Kovalenko, V. V., and Haidukovych, V. S. "Dostatnist kapitalu bankivskoi systemy v umovakh tsyklichnoho rozvytku ekonomiky" [Capital Adequacy of the Banking System in Terms of Cyclical Economic Development]. *Stratichni priorytety*, no. 1 (2014): 48-58.
- Liutyi, I. O., and Moroz, P. A. "Superechnosti protsesiv finansializatsii ta yikh vplyv na ekonomichne zrostantia v Ukraini" [Contradictions of the Processes of Financialization and their Influence on the Economic Growth in Ukraine]. *Ekonomika Ukrainy*, no. 4 (2014): 29-39.
- Maganov, V. V. "Formirovaniye i razvitiye sberegatelnoy infrastruktury bankovskoy sistemy v Rossiyskoy Federatsii" [Formation and Development of the Savings Infrastructure of the Banking System in the Russian Federation]: *dis. ... d-ra ekon. nauk : 08.00.01*, 2018.
- Naumenkova, S. V., and Mishchenko, V. I. "Rozvytok kredytuvannia u postkryzovykh umovakh" [Development of Lending in Post-crisis Conditions]. *Bankivska sprava*, no. 1 (2013): 3-19.
- Smovzhenko, T., Bahratian, H., and Kravchenko, I. "Makroekonomichna polityka v Ukraini v 2014-2019 rr.: bankivska

i finansova sfery" [Macroeconomic Policy of Ukraine for 2014 - 2019: Banking and Financial Areas]. *Visnyk Natsionalnoho banku Ukrainy*, no. 10 (2014): 20-24.

Vlasiuk, O. S. "Finansova systema Ukrainy: problemy ta priorytety ozdorovlennia" [The Financial System of Ukraine: Problems and Priorities of Improvement]. *Stratehichni priorytety*, no. 4 (2015): 4-15.

Zaharii, V. P. "Monetarni vazheli dosiahnennia finansovoi bezpeky: dosvid rozvynenykh krain" [Monetary Tools of Ensuring Financial Security: Experience of Developed Countries]. *Biznes Inform*, no. 4 (2014): 400-405. https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2014-4_0-pages-400_405.pdf

УДК 368.02
JEL: G22

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО РОЗВИТКУ СТРАХОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

©2021 НЕЧИПОРЕНКО А. В.

УДК 368.02
JEL: G22

Нечипоренко А. В. Концептуальні підходи до розвитку страхової діяльності в Україні

Стаття присвячена розробці концептуальних підходів до розвитку страхової діяльності в Україні. Визначено, що страхування є важливим джерелом акумулювання коштів для подальшого їх використання задля компенсації збитків, спричинених внаслідок страхових подій, а також захищає бізнес від фінансових ризиків. Виокремлено основні складові концептуальних підходів до розвитку страхової діяльності, а саме: принципи, мету, інтереси, завдання, чинники, загрози, суб'єкти та об'єкти, забезпечення, етапи, інструменти, методи та критерії оцінки ефективності розвитку страхової діяльності в країні. У рамках запропонованих концептуальних підходів до розвитку страхової діяльності в Україні виділено такі етапи: розробка методичних засад розвитку страхової діяльності; аналіз умов і чинників розвитку страхової діяльності; оцінка стану розвитку страхової діяльності: дослідження кількості страховиків, тенденцій щодо їх збільшення/зменшення, попиту на страхові продукти тощо; оцінка ефективності розвитку страхової діяльності в країні. Зроблено висновок, що запропоновані концептуальні підходи передбачають розробку та реалізацію цілеспрямованого комплексу заходів, що дозволять активізувати страхову діяльність і сприятимуть розробці стратегії розвитку страхового ринку України за рахунок впровадження світового досвіду з урахуванням національних особливостей для його ефективного розвитку в довгостроковому періоді, уникаючи та мінімізуючи негативний вплив в умовах динамічного зовнішнього середовища. Стратегічним завданням держави щодо розвитку страхової діяльності в сучасних умовах господарювання є здійснення ефективного регулювання, що сприятиме активізації розвитку страхового ринку.

Ключові слова: страхування, страхова діяльність, страховий ринок, концептуальні підходи, розвиток.

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2021-6-234-239>

Рис.: 1. **Бібл.:** 10.

Нечипоренко Аліна Володимирівна – кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів імені Л. Л. Тарангул, Університет державної фіскальної служби України (вул. Університетська, 31, Ірпінь, 08201, Україна)

E-mail: an.0412@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2494-1465>

Researcher ID: <https://publons.com/researcher/1764397/alina-v-nechyporenko/>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57217314806>

UDC 368.02
JEL: G22

Nechyporenko A. V. The Conceptual Approaches to the Evolvement of Insurance Activity in Ukraine

The article is aimed at developing the conceptual approaches to the evolvement of insurance activity in Ukraine. It is defined that insurance is an important source of funds accumulation for their further use in order to compensate for losses caused by insurance events, as well as for protection of business from financial risks. The main components of the conceptual approaches to the evolvement of insurance activity are distinguished as follows: principles, goals, interests, tasks, factors, threats, subjects and objects, collateral, stages, instruments, methods and criteria for evaluating the efficiency of the development of insurance activities in the country. Within the framework of the proposed conceptual approaches to the evolvement of insurance activity in Ukraine, the following stages are allocated: development of methodological principles for the evolvement of insurance activity; analysis of conditions and factors of evolvement of insurance activity; assessment of the state of evolvement of insurance activity: study of the number of insurers, tendencies as to their increase/decrease, demand for insurance products, etc.; assessment of the effectiveness of evolvement of insurance activity in the country. It is concluded that the proposed conceptual approaches involve the development and implementation of a purposeful set of measures that will intensify insurance activities and contribute to the development of a strategy for the evolvement of the insurance market of Ukraine through the introduction of world experience, taking into account national peculiarities for its effective evolvement in the long term, avoiding and minimizing the negative impact in the dynamic environment. The strategic task of the State to evolve insurance activities in modern conditions of management is to implement effective regulation, which will facilitate the intensification of the development of the insurance market.

Keywords: insurance, insurance activity, insurance market, conceptual approaches, development.

Fig.: 1. **Bibl.:** 10.

Nechyporenko Alina V. – PhD (Economics), Associate Professor of the Department of Finance named after L. L. Tarantul, University of the State Fiscal Service of Ukraine (31 Universytetska Str., Irpin, 08201, Ukraine)

E-mail: an.0412@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2494-1465>

Researcher ID: <https://publons.com/researcher/1764397/alina-v-nechyporenko/>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57217314806>